

СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ НА ПРИКЛАДІ ЦЕНТРУ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ- ІНВАЛІДІВ «ПРОЛІСОК»

На сьогодні в Україні одним з пріоритетних завдань є створення оптимальних умов для підтримки такої соціально незахищеної категорії як діти-інваліди. Вирішення вище окресленої проблеми безпосередньо пов'язане із професійним рівнем фахівців соціальної сфери, які покликані працювати з дітьми з особливими потребами.

Термін «інвалід» походить від латинського «invalsdus», що означає «немічний», «слабкий» (від лат. «valeo» – бути здоровим), «in» – заперечення, буквально «нездоровий, позбавлений здоров'я»).

До 19 століття поняття «інвалід» у Західній Європі використовувався щодо поранених військових. Починаючи з середини 19 століття значення починає поширюватися і на цивільних осіб, які стали жертвами війни.

В англійській мові термін «disability» вживається у значенні «неприспосований». Тобто, інвалід – це особа, яка потребує пристосування до життя у суспільстві, а також потребує реабілітації, реадаптації.

У Законі України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» (2005 р) поняття «інвалід» – це особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження їх життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист. «Інвалідність» – це міра втрати здоров'я у зв'язку із захворюванням, травмою (її наслідками) або вродженими вадами, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження життєдіяльності особи, внаслідок чого держава зобов'язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист [1].

Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) було визначено такі ознаки інвалідності:

- 1) будь-яка втрата або порушення психологічної, фізіологічної або анатомічної структури або функції;
- 2) обмеженість або відсутність (через вказані вище дефекти) здатності виконувати функції так, як вважається за нормальне для середньостатистичної людини;
- 3) ускладнення, що виходить із вказаних вище недоліків, яке повністю або частково заважає людині виконувати певну роль [2, с. 20].

Відома російська дослідниця Є. І. Холостова виділяє наступні групи інвалідності: за віком (діти-інваліди, інваліди-дорослі); за походженням інвалідності (інваліди з дитинства, інваліди війни, інваліди праці, інваліди за загальним захворюванням); за характером захворювання (мобільні, маломобільні, нерухомі); за ступенем працездатності (непрацездатні, тимчасово непрацездатні, працездатні в обмежених сферах, працездатні в полегшених умовах праці, працездатні) [3].

До причин інвалідності можна віднести:

- інвалідність з дитинства;
- професійні захворювання;
- нещасний випадок на виробництві;
- каліцтва, контузії, поранення одержані під час захисту Батьківщини тощо.

В Україні діє ґрунтовна нормативно-правова база щодо дітей з особливими потребами. Зокрема, це: Конвенція ООН про права дитини, Конвенція ООН про права інвалідів (в Україні ратифікована в 2008 р.), Всесвітня декларація про забезпечення виживання, захисту та розвитку дітей, Декларація про права інвалідів.

У законах України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» (1991 р.), «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» (2000 р.), «Про охорону дитинства» (2001 р.), «Про соціальні послуги» (2003 р.), «Про реабілітацію інвалідів в Україні» (2006 р.) регламентовано

надання освітніх, медичних, соціальних послуг особам з обмеженими можливостями здоров'я, зокрема дітям з особливими потребами.

Свідченням здійснення соціальної політики щодо інвалідів є створення центрів реабілітації для дітей з обмеженими можливостями на основі наказу Міністерства праці і соціальної політики України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України, Фонду України соціального захисту інвалідів. Мова йде про створення системи навчання інвалідів на існуючій базі за участю не тільки адміністрації міст, але й служби зайнятості, управління соціального захисту, товариства інвалідів. Прикладом успішного впровадження цієї програми є Центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів «Пролісок» управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради.

Специфіка організації соціально-педагогічного та реабілітаційного процесу зумовлюється не лише особливостями Центру як інноваційного закладу, його специфічними рисами, принципами і структурою управління, але і в значній мірі визначається особистими особливостями дітей, які тут знаходяться.

Центр надає ранню соціальну та медико-соціальну реабілітацію, проводить індивідуальне навчання дітей-інвалідів 1-7 класів, допомагає батькам дітей-інвалідів.

Реабілітація в Центрі здійснюється за індивідуальними реабілітаційними програмами, які відповідають особливостям кожної окремої дитини. В роботі використовуються методика Марії Монтессорі, тьюторський супровід, програми «Малятко» та «Дитина».

Центр розрахований на дітей від 2 до 18 років з вадами зору, слуху, порушенням опорно-рухового апарату, інтелектуальними вадами, з ураженнями центральної нервової системи тощо.

В Центрі здійснюється соціальна, педагогічна, психологічна та медична реабілітація без відриву від сім'ї. Проводяться масові заходи, присвячені різним святкам. З дітьми працює висококваліфікований педагогічний та медичний

персонал з багаторічним досвідом роботи. Також створюються умови для всебічного розвитку, засвоєння вихованцями знань, умінь і навичок з метою підготовки їх до здобуття дошкільної освіти, з подальшим здобуттям дітьми базової та повної загальної середньої освіти, професійно-технічної та вищої освіти з урахуванням рекомендацій лікарів.

Наряду з медичними, психолого-розвиваючими та іншими процедурами, діти з обмеженими можливостями мають можливість оволодіти навичками роботи на комп'ютері, що можна розглядати як складову їх соціальної реабілітації.

Викладене у статті дає підстави для наступних висновків. У країні створено розгалужену систему закладів для дітей-інвалідів, які надають соціальні послуги зазначеній категорії дітей. Водночас накопичилося чимало проблем у цій системі, яка потребує реформування. Необхідно створювати нові форми соціальної підтримки цієї категорії дітей.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://vsgo.org.ua/ua/node/264>
2. Коляденко Н. В Теоретико-методичні основи та інструментарій сприяння розвитку трудової активності і конкурентоспроможності інвалідів на ринку праці: монографія / Н.В. Коляденко. – К.: ІПК ДСЗУ. 2014. – 234 с.
3. Холостова Е. И. Социальная работа с инвалидами: учеб. пособие. – М., 2009. – 240 с.